

eps brno

Dvořákova 13
602 00 Brno
tel.: +420 545 575 229
fax: +420 542 213 373
e-mail: brno@eps.cz

eps tábor

Příběnická 1908
390 01 Tábor
fax: +420 381 253 910

Vláda má příležitost získat do státního rozpočtu státu až 47,5 miliardy korun

Vláda do konce září rozhodne o tom, zda se až 47,5¹ miliard korun stane v příštích letech příjmem státu nebo ne.

Vláda musí do konce září projednat a schválit Žádost o přidělení bezplatných povolenek², která určí způsob využití emisních povolenek přidělovaných v evropském emisním obchodování na období 2013 až 2020.

Pokud jej vláda schválí v plném rozsahu, budou povolenky ve výši 47,5 miliardy rozdány energetickým firmám.

Vláda má poslední příležitost rozhodnout o tom, že všechny nebo část emisních povolenek vydraží a vzniklý příjem státního rozpočtu použije např. v resortech postižených rozpočtovými škrty.

Do 29. 8. mají k návrhu možnost podávat své připomínky jednotlivá ministerstva, po jejich vypořádání půjde návrh do vlády.

Všechny Evropské státy (vyjma Polska a ČR) budou přidělené povolenky povinně dražit. Rozhodnutí české vlády nepřidělit povolenky firmám zdarma, je tedy vůči konkurenci nijak nepoškodí.

„Podle našeho názoru by o přidělení bezplatných povolenek měla vláda rozhodovat v širším kontextu a zvážit aktuální potřeby státu. Jinými slovy, rozhodne-li vláda, že všechny povolenky rozdá, měla by jasně zdůvodnit, proč dává přednost energetickým firmám před například resorty školství, zdravotnictví nebo dopravy, kde se chystá škrty,“ řekl právník EPS Jan Šrytr.

1 Výpočet vychází z derogačních pokynů Komise. Počítá s cenou povolenky 14,5 EUR v období 2010-2014 a 20 EUR od 2015 dále, násobeno kursem EUR/CZK 24,25.

2 Žádost o přidělení bezplatných povolenek pro využití k investicím do vybavení a modernizace infrastruktury a do čistých technologií a národní plán investic podle § 10a zákona č. 695/2004 Sb. k dispozici na [http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/derogace/\\$FILE/ozk-zadost_10c-20110819.pdf.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/derogace/$FILE/ozk-zadost_10c-20110819.pdf.pdf)

„Není důvod, aby vláda bezplatnými povolenkami nepodpořila kvalitní projekty, které povedou ke snížení emisí skleníkových plynů a bez této podpory by nebyla možná jejich realizace. Ovšem pokud by měly být energetickým firmám bezplatnými povolenkami pouze proplaceny investice do nutných modernizací, jednalo by se o navýšení nezasloužených zisků firem na úkor státu. V případě výskytu takových investic v Žádosti by bylo pro stát jednoznačně výhodnější povolenky vydražit a utržené peníze uplatnit v oblastech, kde je to potřeba nejvíce,“ dodává právník EPS Josef Karlický.

Expert na energetický sektor v ČR Jan Ondřich (Candole Partners) uvádí: „Bez ohledu na to, jestli budou muset výrobci elektřiny povolenky v plné výši nakupovat anebo jim část bude přidělena zdarma, konečnou cenu elektřiny pro zákazníky to neovlivní. Vzhledem k tomu, že v Německu budou výrobci muset nakupovat všechny povolenky, náklady na nich se promítnou do ceny německé elektřiny, od které je odvozena i cena na pražské energetické burze.“

1. JAK SE DAJÍ PENÍZE ZA POVOLENKY POUŽÍT?

Podle směrnice by alespoň 50 % z výnosů povolenek měl členský stát investovat přímo do snižování emisí skleníkových plynů nebo k adaptaci na změny klimatu. Uplatnění zbývající části výnosů pak již pak není určeno ani rámcově a členské státy s nimi mohou naložit dle svých potřeb.

Polovinu částky, tedy cca 23,75 miliard, by stát mohl vložit do fondu Zelená úsporám a podpořit tak snižování účtů domácností za teplo nebo investovat ve výzkumu.

Celých 23,75 miliard je volně k použití např. na zmírnění nutných rozpočtových škrťů.

CO TO JE 47,5 MILIARDY KORUN?

- cca 4,5% předpokládaného státního příjmu na rok 2011
- bezmála celý roční příjem státní pokladny od ČEZu na daních a dividendách
- cca 40 % rozpočtu školství, cca sedminásobek rozpočtu ministerstva kultury a cca 60 % roční splátky státního dluhu

2. JAKÝ TO MÁ HÁČEK? ŽÁDNÝ.

Cena za energie ani za teplo se nezvýší. Cena elektřiny se utváří podle ceny na spotové burze, kde budou působit firmy, které v drtivé většině budou povolenky dražit.

Konkurenceschopnost energetických firem neutrpí. Naopak, například ČEZ jako jediná elektrárenská společnost v EU na povolenkách dosud vydělávala.

„Hlavním příjemcem povolenek bude dominantní hráč na českém trhu – společnost ČEZ. Přidělení bezplatných povolenek hlavně ČEZu představuje potenciální ohrožení pro soutěž na trhu.“ upozorňuje dále Jan Ondřich (Candole Partners).

Budoucnost energetiky v ČR nakupování povolenek neohrozí. Naopak může spíše urychlit náhradu a modernizaci starých a špinavých zdrojů, protože uměle neprodlužuje rentabilitu starých elektráren.

Firmy se nemohou bezplatných povolenek domáhat u soudu. Volné povolenky jsou možnost, nikoliv povinnost pro členský stát. Směrnice a související dokumenty výslovně počítají s tím, že stát se může rozhodnout povolenky nepřidělovat z jakýchkoliv důvodů – třeba i z důvodu potřeby zvýšit příjem do státního rozpočtu.

Dále viz rámeček: „Cena elektřiny a nezasloužený zisk“

3. CO SE DÁ UDĚLAT, ABY SE PENÍZE Z POVOLENEK STALY PŘÍJMEM ROZPOČTU ČR?

- a) Vláda může **neschválit Žádost ČR o bezplatné povolenky** poté, co jí bude předložena Ministerstvem životního prostředí. Žádost by v tomto případě nemohla být za ČR podána a všechny povolenky v odvětví energetiky od roku 2012 by byly draženy.

Poznámka: Zákon č. 695/2004 Sb. v § 10a odst. 4 stanoví, že Vláda Žádost neprodleně po jejím schválení předloží k posouzení Evropské komisi. V podání Žádosti Evropské komisi je tedy Vláda nezastupitelná.

- b) Vláda může Žádost neschválit a **uložit Ministerstvu životního prostředí, aby ji přepracovalo** tak, aby snížilo celkové množství bezplatně přidělených povolenek.

4. KONTAKTY

Pro více informací kontaktujte:

Eliška Bartošová

Komunikace s veřejností

eliska.bartosova@eps.cz

tel: 734 440 603

Jan Šrytr

právník

jan.srytr@eps.cz

tel: 775 154 087

5. PŘÍLOHY

1. Centrum pro dopravu a energetiku: Cena elektřiny a nezasloužený zisk
2. Právní pozadí přidělování bezplatných povolenek po roce 2013

CENA ELEKTŘINY A NEZASLOUŽENÝ ZISK

V debatě o dražbě povolenek představitelé průmyslu někdy argumentují, že kvůli tomu zdraží elektřina. Energetické společnosti však účtují tržní hodnotu použitých povolenek v ceně elektřiny zákazníkům už nyní, kdy je dostávají zdarma (1) a inkasují multimiliardové nezasloužené zisky. Alan Svoboda, obchodní ředitel ČEZ, přiznal, že hlavní příčinou výkyvů cen elektřiny během roku 2007 byla cena povolenek – za které jeho firma tehdy nemusela zaplatit ani korunu (2). Studie Transparency International vyčíslila, že si takto v prvním kole ETS čtyři největší evropští producenti bezpracně vydělali 6 až 8 miliard EUR (3).

Tlusté kočky

I přes mírný nárůst znečištění o 3,6 % v roce 2010 je v EU ETS stále více povolenek k emisím, než podniky reálně vypouštějí. Nejvíce přebytečných povolenek má na účtě Arcelor Mittal, který dostal v letech 2008-2010 pro svá zařízení v EU 97,2 miliony extra povolenek za téměř 35 miliard korun – z toho mu 2,8 miliard Kč vydělalo zařízení v Česku. Unikátní pozici mezi evropskými výrobci elektřiny má se 6,7 miliony povolenek navíc ČEZ a.s. – zatímco všichni konkurenti si povolenky musejí kupovat, ČEZ na nich naopak vydělal už přes dvě miliardy (4).

Podniky s největšími přebytky povolenek v letech 2008 až 2010 (v milionech)

1. ArcelorMittal	97,2
2. Lafarge	29,4
3. Tata Steel	23,1
4. ThyssenKrupp	19,9
5. Riva Group	16,6
6. Cemex	12,7
7. Holcim	12,5
8. Heidelberg Cement	12,5
9. Italcementi	8,9
10. Salzgitter	7,5

Výrobci elektřiny s největšími přebytky povolenek v letech 2008 až 2010

1. ČEZ	6,7
2. ENEL	-6,6
3. Edison	-8,2
4. PGE Polska Grupa	-14,8
5. Public Power Corporation	-15,1
6. EDF	-31,3
7. GDF Suez	-33,1
8. E.ON	-56,8
9. Vattenfall	-96,7
10. RWE	-172,9

Záporná hodnota uvádí, kolik milionů povolenek si podnik musel dokoupit.

Zdroj: Sandbag

Zdroje:

1. New carbon Finance (2008): The impact of auctioning on European wholesale electricity prices post-2012, dostupné z http://wwf.panda.org/wwf_news/?146061.
2. Alan Svoboda: prezentace na konferenci Vývoj trhu s elektřinou ve střední a východní Evropě, dostupné z: www.euroenergy.cz/files/konference/2007/svoboda.ppt
3. Transparency International (2011): Global Corruption Report: Climate change
4. Sandbag: Carbon Fat Cats 2011 (2011): The companies profiting from the EU Emissions trading scheme.

PRÁVNÍ POZADÍ PŘIDĚLOVÁNÍ BEZPLATNÝCH POVOLENEK PO ROCE 2013

Přijetím směrnice 2009/29/ES rozhodla EU o řadě zásadních změn v systému pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů, který byl vytvořen v roce 2003 směrnicí 2003/87/ES. Jednou z klíčových novinek je nastavení plného dražení povolenek v odvětví energetiky od roku 2013. U ostatních odvětví spadajících do systému emisního obchodování směrnice konstruuje postupný náběh dražení povolenek, a to mezi roky 2013 až 2027. Přidělování povolenek zdarma se uplatňuje v nové směrnici již jen jako výjimečný a dočasný postup, který má bránit zejména možnému narušení hospodářské soutěže a podporovat vybraná průmyslová odvětví s vysokou energetickou náročností ohrožených únikem uhlíku.

Dalším opatřením plynoucím ze směrnice 2009/29/ES je částečná účelová vázanost výnosů z dražeb povolenek. Obecně jsou výnosy z dražeb povolenek příjmem státního rozpočtu, tudíž je na vůli každého členského státu, jak s těmito finančními prostředky naloží. Nicméně směrnice stanovuje, že alespoň 50 % z výnosů má členský stát uplatnit na některé z určených účelů, jež jsou spjaty se snižováním emisí skleníkových plynů či s adaptací na změnu klimatu. Uplatnění zbývajících částí výnosů pak již není určeno ani rámcově a členské státy ji tak mohou uplatnit na zcela libovolný účel. Povolenky, jež jsou přiděleny zdarma, se odečtou od množství, jež mělo být vydraženo, a tím dojde k odpovídajícímu snížení výnosů z dražeb povolenek. Platí tedy, že čím více povolenek členský stát přidělí zdarma, tím nižší budou jeho výnosy z dražeb povolenek.

Jednou z výjimek z obecného principu dražby povolenek po roce 2013 je čl. 10c směrnice 2009/29/ES, ve kterém je dána možnost při splnění určitých kritérií přidělovat bezplatné povolenky na výrobu elektřiny. Přijetím nového čl. 10a zákona č. 695/2004, jenž vstoupil v účinnost 1. 10. 2009, se čeští zákonodárci rozhodli této výjimce využít, a to přestože ještě nebylo zřejmé, jak bude tento proces konkrétně probíhat. Na základě této novelizace vyzvalo MŽP výrobce elektřiny k podávání žádostí o bezplatné povolenky za účelem zpracování žádosti ČR o bezplatné povolenky a její podání ke Komisi.

Nutnou součástí této žádosti je národní plán investic (NPI) do modernizace infrastruktury a čistých technologií s tím, že hodnota investic uvedených v NPI musí dosáhnout alespoň tržní hodnoty povolenek, jež mají být přiděleny zdarma. Celkové množství bezplatných povolenek přidělených výrobcům elektřiny v roce 2013 pak nesmí přesáhnout 70 % průměrných ročních ověřených emisí těchto výrobců elektřiny v období 2005-2007 u množství, které odpovídá hrubé konečné vnitrostátní spotřebě příslušného členského státu.

Maximální hodnota bezplatně přidělených povolenek mezi lety 2013-2020 při jejich lineárním každoročním snižování až na 0% příděl v roce 2020 činí dle aktuálních odhadů cca 47,5 miliardy korun. To je také přibližně částka, o kterou se sníží příjmy státního rozpočtu z výnosů bezplatných povolenek. V případě nevyužití možnosti přidělovat bezplatné povolenky výrobcům elektřiny by tedy ČR mohla polovinu částky (cca 23,8 miliard) uplatnit na libovolný účel (např. pro řešení problému v resortech školství, sociálních věcí či zdravotnictví) a druhou polovinu např. k financování Zelené úsporám, tedy k podpoře domácností.

Je čistě na členském státu, zda možnosti přidělovat povolenky zdarma výrobcům elektřiny využije či nikoliv. Přeneseno do politické reality, se tedy jedná o určení priorit u vládnoucí parlamentní většiny. Na misce vah je uplatnění 47,5 miliard pro modernizaci elektráren anebo pro libovolné jiné státní priority ve spojení např. se Zelenou úsporám. Politická reprezentace by tedy měla v případě využití povolenek zdarma pro výrobce elektřiny před voliči i opozicí patřičně obhájit, proč dává přednost elektrárenským firmám v čele s ČEZ před občany, a to zvláště v nynější éře masivních úspor ve všech resortech.

Je také třeba poznamenat, že existuje i možnost obě nastíněná řešení zkombinovat, tedy využít pro modernizace elektrárenských zařízení jen část ze zmíněných 47,5 miliard. Směrnice totiž stanovuje pouze maximální množství povolenek přidělených zdarma výrobcům elektřiny, ale nikde již nestanovuje množství minimální. Vzhledem k tomu je opět zcela na rozhodnutí členského státu, v jaké míře o bezplatné povolenky požádá. Rozhodně by však přitom měl vycházet z rozsahu kvalitních investic v NPI, jelikož financování investic nevedoucích k patřičnému snížení emisí by bylo v rozporu s právem EU. Pokud by tedy členský stát shledal, že v NPI není dostatečné množství investic splňujících patřičné požadavky práva EU, měl by jednoznačně rozhodnout o snížení množství povolenek, o které žádá Komisi. V opačném případě by totiž peníze ze státního rozpočtu šly pouze na proplácení soukromých projektů, aniž by to mělo jakýkoli přínos pro stát a plnění jeho závazků v rámci EU.